

Saimaan 1700-luvun lopun sotakanavien suoja-alueet

- Selvitys ja ehdotus suoja-alueiden rajoista -

V.-P. Suhonen

Museovirasto/RHO

Sisällysluettelo

JOHDANTO	3
KIINTEÄT MUINAISJÄÄNNÖKSET JA SUOJA-ALUEET	3
SUVOROVIN KANAVIEN SUOJA-ALUEIDEN MÄÄRITTÄMISEN ONGELMIA	4
SUVOROVIN KANAVIEN MUINAISJÄÄNNÖSALUEET	6
KUTVELE	6
KUKONHARJUN KANAVA.....	8
KÄYHKÄÄ	11
TELATAIPALE.....	13
LOPUKSI	15
Liite 1: Muinaismuistolain kiinteiden muinaisjäännösten suoja-alueita koskevat kohdat.	
Liite 2: Ehdotukset Saimaan 1700-luvun lopun sotakanavien suoja-alueiksi.	

Johdanto

Puumalansalmen jäätyä vuonna 1743 solmitussa Turun rauhassa ruotsalaisten hallintaan Venäjän puolella rajaa sijainneiden Lappeenrannan ja Savonlinnan linnoitusten välillä ei ollut vesiyhteyttä. Saimaan strategisen merkityksen paljastuttua vuosien 1788–1790 sodassa tekivät venäläiset heti rauhan astuttua voimaan päätöksen uuden vesireitin avaamisesta etelästä pohjoiseen. Ruokolahden ja Taipalsaaren Kutveleen, Ruokolahden Käyhkään, Puumalan ja Ruokolahden Kukonharjun ja Sulkavan Telataipaleen avokanavat kaivettiin vuosina 1792–1798. Kyseessä olivat ensimmäiset loppuunsaatetut suuret kanavatyöt Suomessa.

Museoviraston rakennushistorian osasto aloitti vuonna 2002 Saimaan 1700-luvun lopun venäläisten sotakanavien restaurointiprojektin. Hanke on saanut nimensä kanavien rakentamisen 1700-luvulla alkuun saattaneen Aleksandr Suvorovin mukaan. Hankkeen yhteydessä on kartoitettu kanaviin liittyvät maanpäälliset ja vedenalaiset muinaisjäännökset¹. Kanavien muinaisjäännösten suoja-alueet ovat toistaiseksi vahvistamatta.

Kiinteät muinaisjäännökset ja suoja-alueet

Muinaismuistolain (295/63) 1§:n mukaan kiinteät muinaisjäännökset ovat rauhoitettuja muistoina Suomen aikaisemmasta asutuksesta ja historiasta. Ilman muinaismuistolain nojalla annettua lupaa on kiinteän muinaisjäännöksen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen kielletty.

Muinaismuistolain (295/63) 2§:n mukaan kiinteitä muinaisjäännöksiä ovat mm.:

- Maa- ja kivikummut, röykkiöt, kivikehät ja muut kiveykset ja kivilatamukset, jotka ovat ihmisten muinoin tekemiä.
- Kivet ja kalliopinnat, joissa on muinaisilta ajoilta kirjoituksia, kuvia tai muita piirroksia tahi maalauksia, hiomauria tai muita hionnan tahi hakkuun jälkiä taikka uhrikuoppia.
- Muinaisilta ajoilta peräisin olevat asumusten jäännökset sekä asuin- ja työpaikat, niin myös muodostumat, jotka ovat syntyneet sellaisten asumusten tai paikkojen käyttämisestä.
- Muinaisaikaiset hylätyt linnat, linnamäet, linnoitukset, linnakkeet, vallit ja vallihaudat sekä niiden jäännökset, kirkkojen, kappelien, luostarien ja muiden huomattavien rakennusten rauniot sekä muinaiset hautapaikat, jotka eivät ole seurakunnan hoidossa olevalla hautausmaalla.
- Muinaisten huomattavien kulkuteiden, tienviittojen ja siltojen sekä vartiotuli- ja muiden sellaisten laitteiden jäännökset.

Suvorovin kanavat muinaisjäännöksineen ovat siis muinaismuistolain (295/63) perusteella automaattisesti rauhoitettuja muistoina Suomen aikaisemmasta asutuksesta ja historiasta. Ilman muinaismuistolain nojalla annettua lupaa on kanaviin liittyvien

¹ Ks. Laitinen 2003a; Laitinen 2003b; Perttola 2005; Suhonen 2004, Suhonen 2005.

kiinteiden muinaisjäännöksen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja kajoaminen kiellettyä.

Muinaismuistolain (295/63) 4§:n mukaan kiinteään muinaisjäännökseen kuuluu sellainen maa-alue, joka on tarpeen jäännöksen säilymiseksi sekä jäännöksen laadun ja merkityksen kannalta välttämätön. Tätä aluetta nimitetään muinaismuistolaissa suoja-alueeksi. Muinaismuistolaissa tuodaan ilmi suoja-alueiden määrittämisen ja vahvistamisen keinot (ks. liite 1). Jollei muinaisjäännöksen rajoja ole vahvistettu, katsotaan niiden kulkevan siten, että suoja-alueen leveydeksi tulee kaksi metriä luettuna jäännöksen näkyvissä olevista ulkoreunoista.²

Suvorovin kanavien suoja-alueiden määrittämisen ongelmia

Suvorovin kanavien suoja-alueiden rajat lasketaan muinaismuistolain (295/63) mukaan automaattisesti kahden metrin päähän kiinteistä muinaisjäännöksistä. Jos lakia lukee kirjaimellisesti, tulee suoja-alueiden rajoista varsin mutkikkaat ja pirstaleiset. Suoja-alueet ovat tällöin lisäksi kanavien rakentamisen ja käytön yhteydessä syntyneen kulttuurimaiseman huomioon ottaen luonnottomat. Kanavayhteisöjen elinkeinofunktionaaliset vaikutusalueet eli takamaat ovat todellisuudessa ulottuneet huomattavasti rakennettuja kanavan rantoja kauemmaksi.

Muinaismuistolain yhtenä ongelmana on keskittyminen korostetusti yksittäisiin kiinteisiin muinaisjäännöksiin. Useista erillisistä kiinteistä muinaisjäännöksistä koostuvien alueellisten ja maisemallisten kokonaisuuksien suoja-alueiden määrittämisen perusteet ovat tulkinnanvaraisia ja tapauskohtaisia. Kahden metrin suoja-alue ei toimi alkuunkaan Suvorovin kanavan kaltaisissa muinaisjäännöskohteissa, joissa ”päämuinaisjäännökseen” tavalla tai toisella liittyvät ”vähäpätöisemmät” muinaisjäännökset levittäytyvät tai ehkä pikemminkin rönsyilevät laajalle ympäristöön. Suoja-alueiden määrittelyssä on pakko ottaa huomioon kulttuurimaisemallisia tms. tekijöitä, jotka eivät ilmene muinaismuistolaista ainakaan suoraan. Alerajauksen pohjana on käytettävä mm. muinaisiksi työpaikoiksi tietyin edellytyksin tulkittavissa olevia autioituneita peltoja ja niittyjä.

Myös uudempi rakennustoiminta aiheuttaa suuria ongelmia Suvorovin kanavien suoja-alueiden määrittelyssä. Eräät rakennukset ovat täysin tuhoutuneet ja toiset taas säästyneet hylkäämisensä jälkeen koskemattomina. Lisäksi vanhojen kulttuurikerrosten ja rakenteiden todellinen säilyneisyys on usein selvittävässä ainoastaan arkeologisiin koekaivauksiin. Ihannetapauksissa koko muinaisjäännösalueella on sama suojeluluokitus. Suvorovin kanavien muinaisjäännösalueet ovat kuitenkin yhtä poikkeusta, Kukonharjua, lukuun ottamatta pakko jakaa eriarvoisiin osiin. Tähän alueiden sisäiseen ryhmittelyyn soveltuu hyvin Museoviraston muinaisjäännösten arvottamiseen perinteisesti käyttämä kolmijako:

Luokka I = Kohde on valtakunnallisesti merkittävä ja sen säilyminen on turvattava kaikissa olosuhteissa.

² Muinaismuistolaki (295/63). Ks. liite 1 Muinaismuistolain kiinteiden muinaisjäännösten suoja-alueita koskevat kohdat.

Luokka II = Kohteen arvon selvittäminen vaatii tarkempia tutkimuksia.

Luokka III = Kohde on joko tuhoutunut tai loppuun tutkittu.

Kolmijaon rinnalla on mahdollista käyttää erilaisia arkeologista tutkimusintressiä kuvaavia luokituksia. Ryhmitys voi olla esimerkiksi seuraavanlainen:

Luokka A = Koko alue tai sen osa on pysynyt hylättynä 1800-luvun alun jälkeen. Luokka A:n alueet on pyrittävä säilyttämään tulevaisuudessa kokonaisuudessaan koskemattomina.

Luokka B = Rakennettuna oleva muinaisjäännösalueen osa. Maahan kajoamista suunniteltaessa on otettava yhteyttä arkeologisiin, sillä on mahdollista, että paikalla on säilynyt vanhoja kulttuurikerroksia tai rakenteita. Luokka B voidaan jakaa kahteen alaluokkaan:

Luokka B+ = Kevytrakenteiset rakennukset eivät luultavasti ole tuhonneet ainakaan kaikkia vanhoja rakenteita tai kulttuurikerroksia.

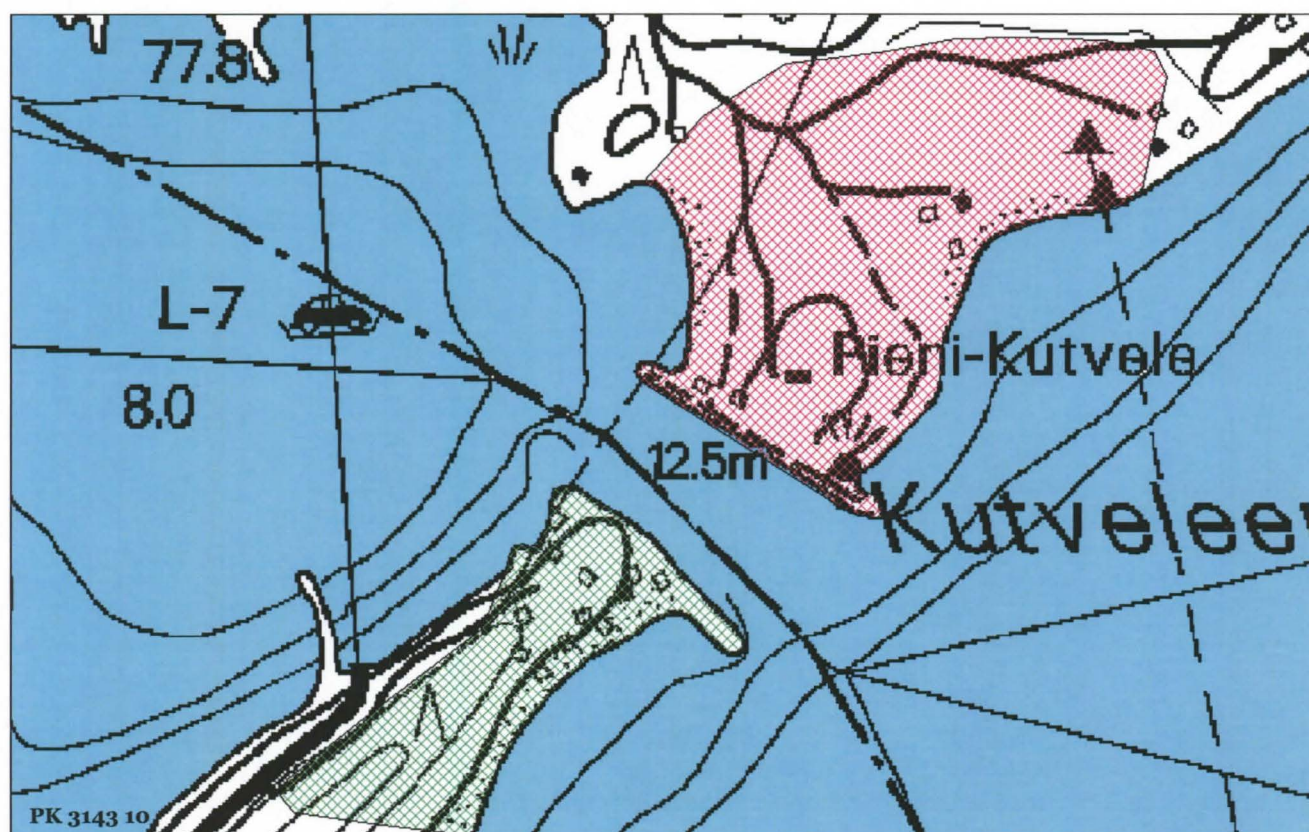
Luokka B- = Raskasrakenteiset rakennukset ovat todennäköisesti tuhonneet kaikki vanhat rakenteet ja kulttuurikerrokset.

Luokka C = Kanava-alueen osan maankäyttö on muuttunut ja vanhat rakenteet ja kulttuurikerrokset ovat tuhoutuneet täysin.

Suvorovin kanavien muinaisjäännösalueet

Tässä työssä on käytetty Saimaan 1700-luvun lopun sotakanavien suoja-alueiden rajauksen pohjana kanavien rakenteiden kartoituksia³, vuoden 2004 inventointia⁴ ja vuoden 2005 arkeologisia tutkimuksia⁵. Lisäksi huomioon on otettu mahdolliset vedenalaiset muinaisjäännökset⁶.

Kutvele

Kartta 1: Kutveleen kanava nykyään. Kartalle on merkitty summittainen alue, jolla on kiinteitä muinaisjäännöksiä. Tarkempi suoja-aluekartta on liitteessä 2.

Kutvele on Saimaan 1700-luvun lopun sotakanavista ”*tuhoutunein*”. Kanavaa on laajennettu 1800-luvun alun jälkeen useilla kymmenillä metreillä. Alkuperäisen kanavan rannoilla 1700- ja 1800-lukujen vaihteen tienoilla olleet rakennukset ovat tuhoutuneet laajennustöiden yhteydessä. Vanhoja rakenteita ja kulttuurikerroksia on hävinnyt jonkin verran myös kesämökkien ja teiden rakentamisen yhteydessä. Kanavan luoteispuolella on kuitenkin säilynyt hiukan laajempi ja lähes koskematon Suvorovin aikainen rakennusalue (luokka I)⁷. Lisäksi kanavan lounaispuolisella harjanteella on joitakin mahdollisia kiinteitä

³ MV/RHO:A

⁴ Suhonen 2004.

⁵ Perttola 2005; Suhonen 2006.

⁶ Laitinen 2003a & 2003b.

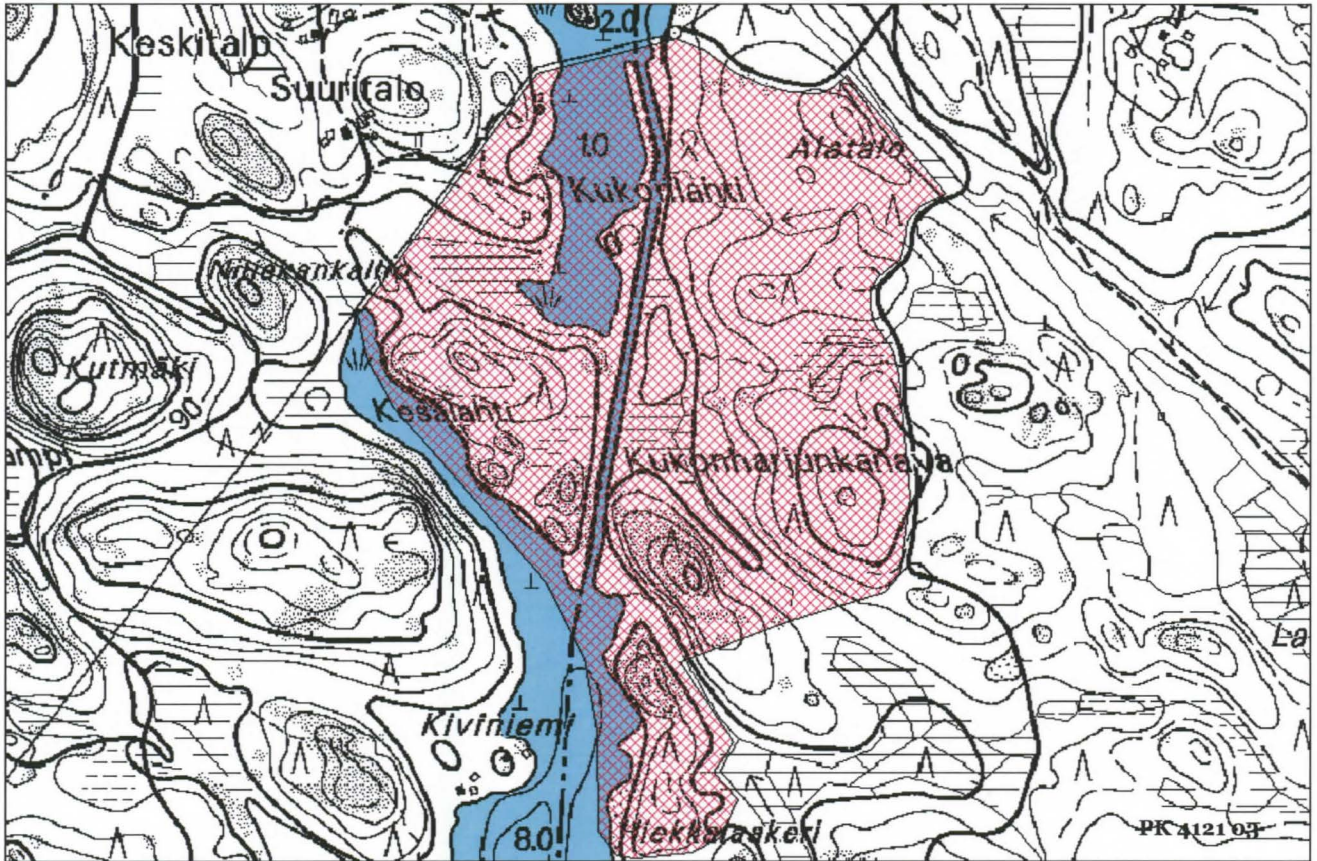
⁷ Kyseisellä alueella saattaa olla 1700- ja 1800-lukujen vaihteen rakenteiden ohella varhaismetallikautinen asuinpaikka
Kertomus: Lavento, Mika 2001: Museovirasto, arkeologian osaston arkisto.

muinaisjäänöksiä (luokka II). Näiden kohteiden muinaisjäänösluonne on verifioitavissa ainoastaan arkeologisilla tutkimuksilla.

Kartta 2: Kutveleen kanava vuosina noin 1790–1800. Kartan kirjainten selitykset: A. Kanava-uoma; B. Puiset aallonmurtajat; C. Vartiokoppi; D. Makasiini.

Kukonharjun kanava

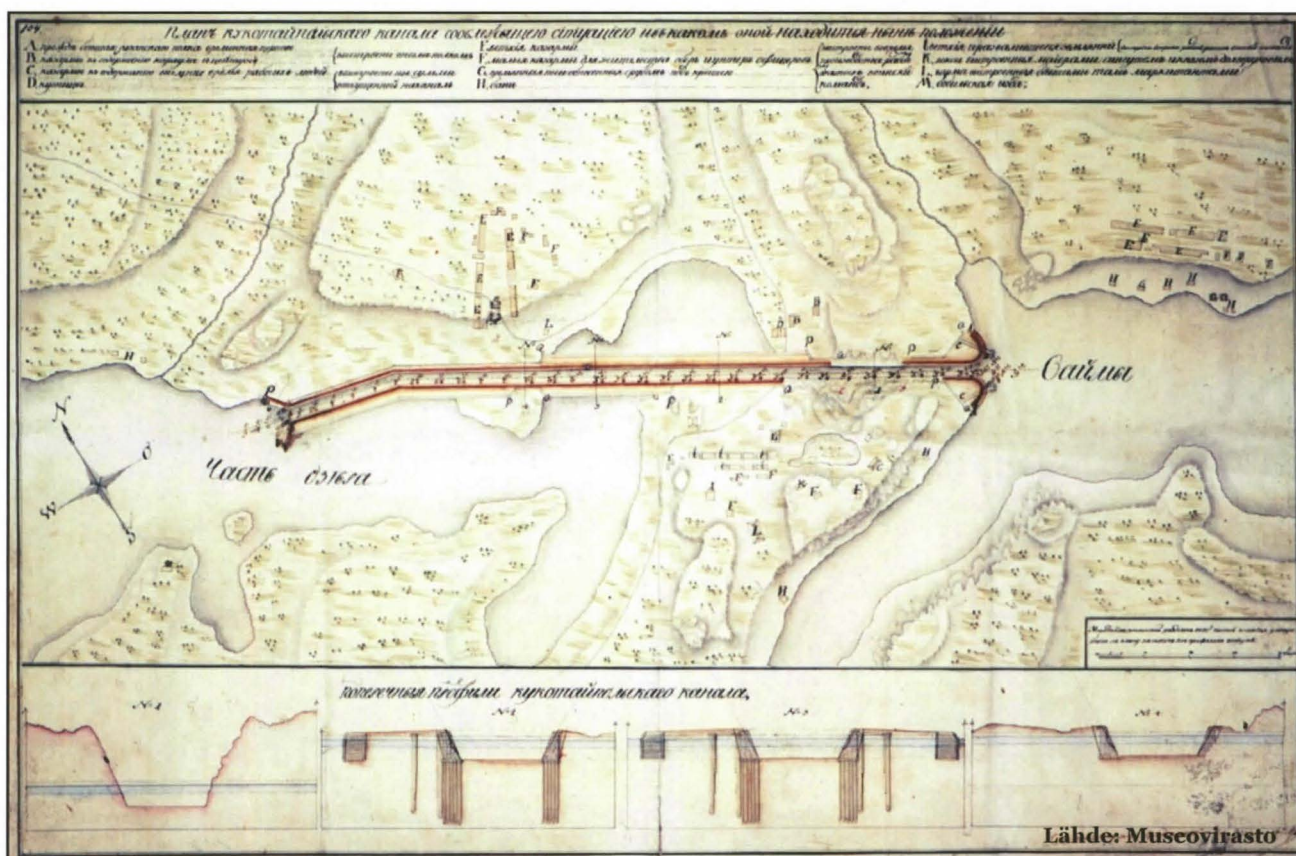

Kartta 3: Kukonharjun kanava nykyään. Kartalle on merkitty summittainen alue, jolla kiinteitä muinaisjäännöksiä on. Tarkempi suoja-aluekartta on liitteessä 2.

Kukonharjun maisemassa on kerrostuneisuutta kanavan rakentamista edeltäviltä ajoilta nykyaikaan⁸. Alueella on ollut ennen kanavan perustamista lännessä Kiventaan tila ja idässä Kukonharjun tila. Molemmat tonttimaat ovat edelleen käytössä.

Kanavan rakentamisen yhteydessä Kukonharjun maisema avautui ja asutuksen määrää lisääntyi. Muutaman sadan metrin levyisen kallioisen kannaksen poikki louhittu ja kaivettu kanava katkaisi Kukonharjusta Kiventakaan kulkeneen ikaikaisen tien. Kannaksen pohjoispuolella olleen Kukonlahden mataluus johti puolestaan siihen, että sen läpi oli rakennettava keinotekoinen avokanava, jolloin lahden pohjukka patoutui pieneksi lammeksi kanavan penkereen itäpuolelle. Kukonharjun kanava oli valmistuessaan noin 800 metriä pitkä ja runsaat 10 metriä leveä.

⁸ Kappale pohjautuu osin maisema-arkkitehtiharjoittelija Elinan Käyhdy (nyk. Kuusisto) Museoviraston rakennushistorian osastolle vuonna 2005 tekemään Kukonharjun kanavan maisemanhoito- ja reittisuunnitelmaan.

Kartta 4: Kukonharjun kanava vuonna 1804. Kartan kirjainten selitykset: A. Entinen Rjasanin rykmentin komennuskunnan väliaikainen kirkko; B. Kasarmi, johon sijoittuvat vahtitupa ja varasto; C. Työmiesten talvikasarmi; D. Sepänpaja; Kohteet A ja B: Rjasanin rykmentin rakentamia; Kohteet C ja D: rakennuskulut otettu kanaviin myönnetystä summasta; E. Vanhoja kasarmeja; F. Yli- ja aliupseereiden käyttöön tarkoitettuja pieniä kasarmeja; G. Väliaikaisia uuneja salvorakenteisen katoksen alla; H. Sauna; Kohteet E, F, G ja H: eri sotakomennuskuntien rakennustöiden aikaisia; I. Vanhoja ja sortuneita maamajoja, eri sotakomennuskuntien rakennustöiden aikaisia; K. Majuri Singnutin (?) ja ruhtinas Dolgorukin (Dolgorukov) rakentamia asuintaloja; L. Marketanttien rakentamia krouveja; M. Populi (maattoman työväen tupa).

Kukonharjun alueen rakennuskanta moninkertaistui kanavan rakentamisen myötä. Kanavan rantoja on todennäköisesti raivattu sekä kaatamalla puita rakennusmateriaaliksi että kulottamalla. Kasarmit ja muut rakennukset levittyivät kanavan molemmille puolille. Rakennusten sijoittelussa on havaittavissa sekä hierarkkista että käytännöllistä ajattelua.

Kukonharjun kanavan menetti sotilaallisen merkityksensä, kun Suomi liitettiin Venäjän osaksi Haminan rauhassa vuonna 1809. 1700- ja 1800-lukujen vaihteen rakennuskanta hävisi pääosin 1800-luvun puoliväliin mennessä. Ainoastaan vanha kanavanvalvojan talo on enää jäljellä vuoden 1854 pitäjänkartassa.⁹

Kukonharju on ainutlaatuinen esimerkki Suomen varhaisimmista toimintakelpoisista avokanavista. Kukonharju on ainoa ja samalla viimeinen ympäristöineen täysin säilynyt Saimaan 1700-luvun lopun sotakanava. Kukonharjun kanava kuuluu kokonaisuudessaan muinaisjäännösluokkaan I. Kanava-alueella ei ole juuri lainkaan uudempaa rakennustoimintaa. Suurin muutos on kanavan pohjoispäähän mökkiläisiä ja veneilijöitä

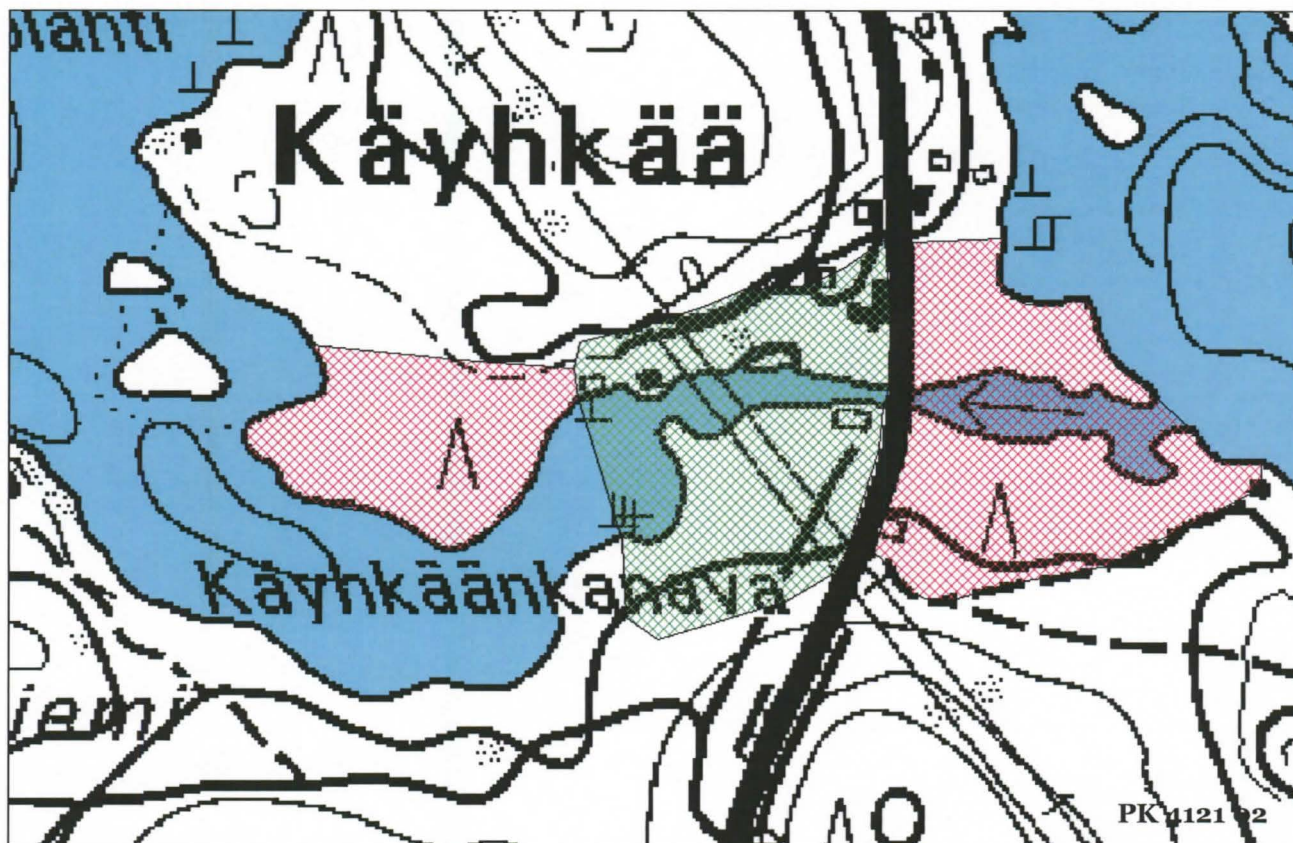
⁹ KA Pitäjänkartta 4121 03 1848/1852.

varten tehty kevytrakenteinen pysäköintialue. Käytännössä Kukonharjun kanava rantoineen on kuitenkin saanut olla rauhassa hylkäämisensä jälkeen.

Kukonharjun kanavan ympärille määritettävän suoja-alueen on turvattava itse kanavarakenteen ohella maastossa olevien kiinteiden muinaisjäännösten säilyminen tuleville sukupolville. Kukonharjun kanavan käyttöön liittyvät muinaisjäännökset muodostavat teiden ja polkujen yhdistämän kokonaisuuden. Kanavan rannoilla olevien näennäisesti erillisten muinaisjäännösten välillä on ollut toiminnallinen yhteenkuuluvuus. Eräät muinaisjäännökset näyttävät nykypäivän näkökulmasta katsoen muodostavan kaukana kanavan eteläpuolella olevan itsenäisen ryhmän. Todellisuudessa näidenkin muinaisjäännösten ja kanava-alueen välillä on ollut funktionaalinen yhteys. Maastossa on kulkenut tie, ja väli-alue on ollut hyötykäytössä niittyinä ja talousmetsänä.

Kukonharjun kanavan rannoilla olleen asutuksen elinkeinofunktionaalinen alue eli takamaa on ulottunut pitkälle itään ja länteen. Nykyisin metsää olevilla alueilla on edelleen havaittavissa runsaasti merkkejä vanhoista pelloista ja niityistä sekä raaka-aineen hankintapaikoista. Lisäksi metsän ja aluskasvillisuuden peitossa on todennäköisesti vielä runsaasti tuntematonta kanavan historiaa.

Käyhkää

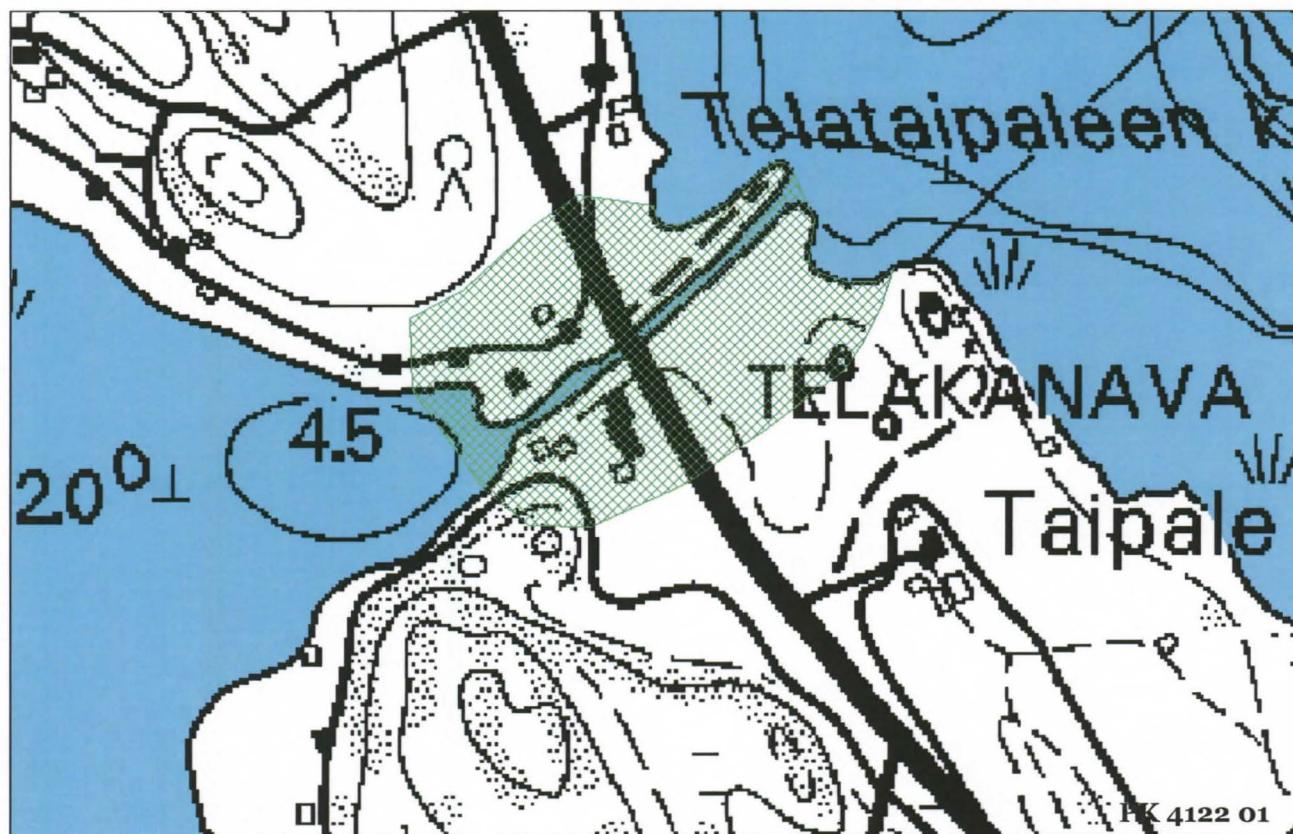

Kartta 5: Käyhkään kanava ympäristöineen nykyään. Kartalle on merkitty summittainen alue, jolla on kiinteitä muinaisjäännöksiä. Tarkempi suoja-aluekartta on liitteessä 2.

Suuri osa Käyhkään kanavan ympäristöstä on säilynyt koskemattomana nykyaikaan saakka. Isoin muutos on kanavan ylittävä maantiesilta, joka sekin luultavasti on samalla paikalla kuin vuoden 1804 silta (vrt. kartat 5 & 6). Kanavan pohjoisrannalla on lisäksi maantien länsipuolella Stora Enson alueella joitakin uudempia mökkejä, saunoja, mökkiteitä ja pysäköintipaikkoja. Kanavan rannoilla nykyään olevat rakennukset ovat kuitenkin pääasiassa vanhoja ja kevytrakenteisia. Kanavan pohjoispuolella on jo Suvorovin aikana käytössä ollut Käyhkään hovi. Kanavan etelärannalla maantien länsipuolella on puolestaan jäljellä vuonna 1870 rakennettu rullatehdas. Voidaan olettaa, että ainakin osa näillä kohdilla sijainneista vanhoista rakenteista ja kulttuurikerroksista on säilynyt (luokka II).

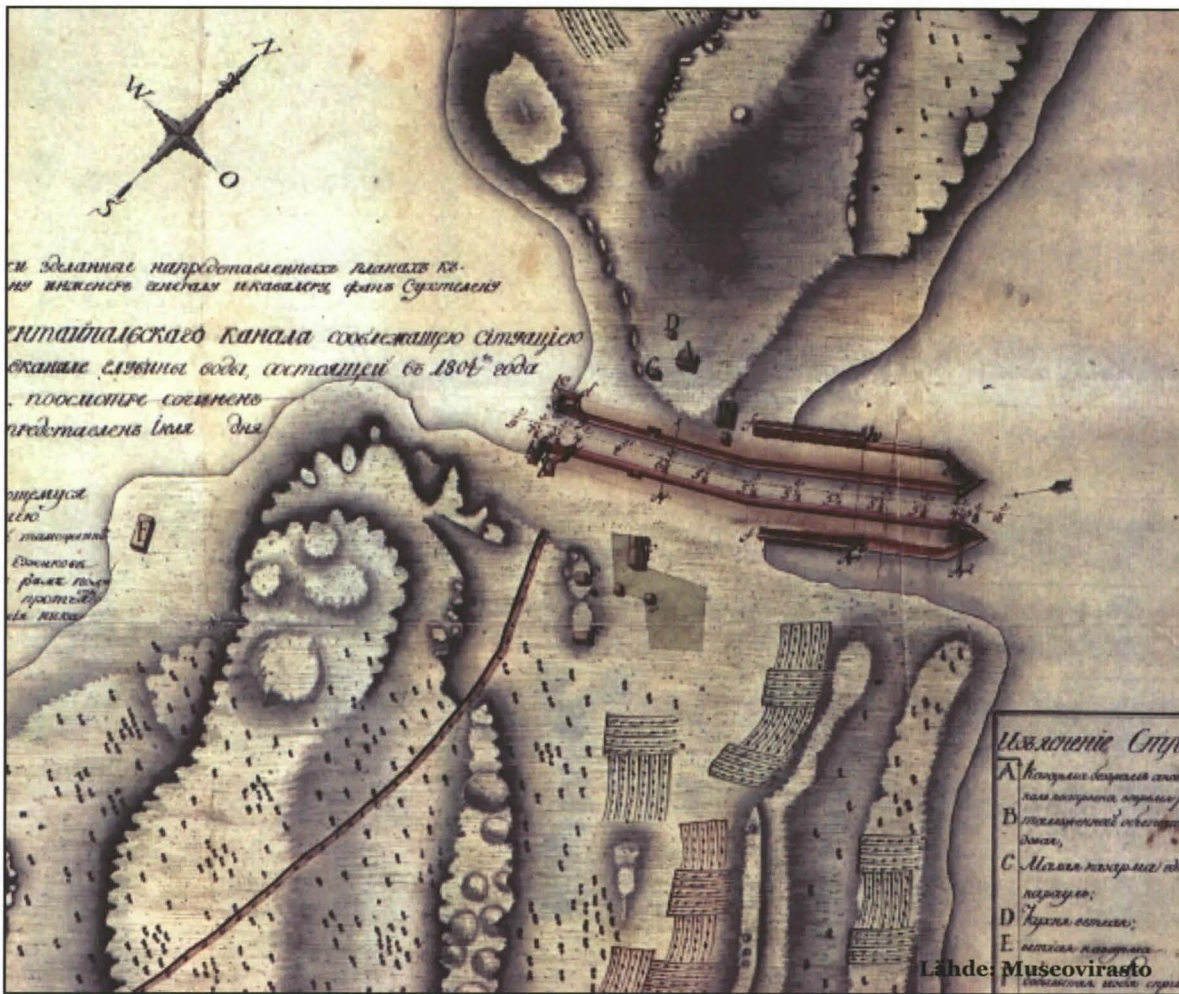
Käyhkään kanavan arkeologisesti mielenkiintoisimmat alueet (luokka I) ovat maantien itäpuoliset kanavanrannat, joilta puuttuu lähes täysin uudemmat rakenteet. Erittäin kiintoisa kohta (luokka I) on myös kanavan pohjoispuolen länsipäässä erillisellä saarella sijaitseva 1800-luvun saha rakennuksineen. Muu osa kanavan rannoista kuuluu luokkaan II eli maahan kajottaessa tarvitaan arkeologin läsnäoloa.

Telataipale

Kartta 7: Telataipaleen kanava. Kartalle on merkitty alue, jolla kiinteitä muinaisjäännöksiä on. Tarkempi suoja-aluekartta on liitteessä 2.

Telataipaleen 1700- ja 1800-lukujen vaihteen rakenteita on tuhoutunut sekä maantien että Salpa-linjan rakentamisen yhteydessä. Lisäksi kanava-alueella on uusia rakennuksia vanhojen päällä. Eräillä näistä kohdista Suvorovin aikaiset rakenteet ovat todennäköisesti täysin tuhoutuneet. Toisissa tapauksissa vanhojen rakennusten perustukset ovat edelleen näkyvissä.

Kartta 8: Telataipaleen kanava vuonna 1804. Kartan kirjaimet: A. Kanavan rakentamisen aikana rakennettu tullivirkailijan rakennus, ilman ikkunaraameja; B. Tullivirkailijan talo ja ruokakellari; C. Pieni kasarmi, jossa toimii vartio; D. Vanha, ränsistynyt keittiö; E. Vanha kasarmi; F. Yksittäistalo lisärakennuksineen.

Telataipaleen arkeologisesti kiinnostavin ja samalla merkittävin osa on itse kanava (luokka I). Eräät kanavan pohjoisrannalla maantien vierellä lännessä nykyään sijaitsevista rakennuksista ovat samoilla paikoilla kuin 1700- ja 1800-lukujen vaihteen rakennukset (luokka II). Kanavan etelärannalla maantien länsipuolella sijaitsevat lomakylä, oluttupa ja lomamökkit ovat tuhonneet vanhoja rakenteita. Alueella saattaa kuitenkin olla jäljellä jonkin verran vanhoja kulttuurikerroksia (luokka II). Kanavan itäpuolen rannoilla on jäännöksiä, joiden luonne on selvitettävissä ainoastaan arkeologisin tutkimuksin (luokka II).

Telataipaleen kanavan muinaisjäännösalueen laajuuden määrittelyä vaikeuttavat Salpa-linjan varustukset, jotka ulottuvat kanavalta pitkälle pohjoiseen. Toisen maailmansodan aikaisten linnoitusten suojelussa on käytetty tapauskohtaista harkintaa. Osia Salpa-asemasta on suojeltu kiinteisiin muinaisjäännöksiin rinnastettavina kohteina. Ainakin aivan Telataipaleen kanavan vierellä olevat Salpa-aseman linnoitteet täytyy laskea paikan merkityksestä historiallisena kulkuyhteytenä kertoviksi kiinteiksi muinaisjäännöksiksi. Puolustusvarustukset ovat lisäksi osa kohteen kulttuurimaiseman historiallista kerrostumaa.

Lopuksi

Käsillä olevaan raporttiin on koottu Saimaan 1700-luvun lopun sotakanavien muinaisjäännösalue-ehdotukset perusteluineen. Rajaukset pohjautuvat ensisijaisesti maastossa näkyvillä oleviin kiinteisiin muinaisjäännöksiin. Ainoan täysin säilyneen kanavan, Kukonharjun, kohdalla on huomioitu myös ympäristön kulttuurimaisemaan liittyvät historialliset arvot.

Helsingissä, maanantai, 10. huhtikuuta 2006

V.-P. Suhonen

Lähteet ja kirjallisuus

Kansallisarkisto

KA Pitäjänkartta 4121 03 1848/1852, MV/RHO/VIK.

Museovirasto, rakennushistorian osaston arkisto

Laitinen, Matias 2003: Ruokolahti, Käyhkään kanava ja hylky. Muinaisjäännösten vedenalaisten osien tarkastuskertomus.

Laitinen, Matias 2003: Sulkava, Telataipaleen kanava. Muinaisjäännöksen vedenalaisten osien tarkastuskertomus.

Pertola, Wesa 2005: Sulkava Telataipaleen kanava, 1790-luvulla rakennetun kanavan koekaivaus 19.9.–12.10.2005.

Suhonen, V.-P. 2004: Suvorovin kanavien arkeologinen inventointi vuonna 2004.

Suhonen, V.-P. 2006: Puumalan Kukonharjun kanavan arkeologinen kaivaus ja täydennyskarttoitus vuonna 2005.

Wager, Henrik 1997: Enso Oy:n rakennuskannan inventointi. Inventointiraportti 28.2.1997.

Liite 1. Muinaismuistolain kiinteiden muinaisjäännösten suoja-alueita koskevat kohdat.

4§

Kiinteään muinaisjäännökseen kuuluu sellainen maa-alue, joka on tarpeen jäännöksen säilymiseksi sekä jäännöksen laadun ja merkityksen kannalta välttämättömän tilan varaamiseksi sen ympärille. Aluetta, josta 1 momentissa on säädetty, nimitetään tässä laissa suoja-alueeksi.

5§

Jos kiinteä muinaisjäännös suoja-alueineen on määrätty maanmittaustoimituksessa tai pakkolunastettu, on siinä määrättyjä rajoja noudatettava.

Milloin muinaisjäännöksen rajoja ei ole määrätty siten kuin 1 momentissa on sanottu eikä muinaistieteellisen toimikunnan ja maanomistajan kesken niistä kirjallisesti sovita, lääninhallituksen asiana on muinaistieteellisen toimikunnan tai maanomistajan hakemuksesta vahvistaa rajat. Hakemukseen on liitettävä ehdotus muinaisjäännöksen rajoiksi, selvitys sen kiinteistön omistusoikeudesta, jolla muinaisjäännös sijaitsee, ote maarekisteristä ja jäännöksen sijaintipaikan osoittava luotettava kartta tai karttapiirros. Hakemuksesta on kuultava maanomistajaa, jos hakemuksen on tehnyt muinaistieteellinen toimikunta, ja muinaistieteellistä toimikuntaa, milloin hakemus on maanomistajan tekemä.

Jollei muinaisjäännöksen rajoja ole vahvistettu siten kuin edellä tässä pykälässä on sanottu, katsotaan rajojen kulkevan siten, että suoja-alueen leveydeksi tulee kaksi metriä luettuna jäännöksen näkyvissä olevista ulkoreunoista.

6§

Milloin kiinteä muinaisjäännös on alueella, jota koskeva maanmittaustoimitus on virillä, on muinaisjäännös suoja-alueineen merkittävä kartalle ja maarekisteriin.

Jos asianosaiset siitä sopivat, on muinaisjäännös suoja-alueinen erotettava maanmittaustoimituksessa osakkaiden yhteiseksi alueeksi.

7§

Jos suoja-alueesta, jonka rajat on sovittu tai vahvistettu 5 §:n 2 momentin mukaisesti, aiheutuu huomattavaa haittaa kiinteistön tai sen osan käyttämiselle alueella, jonka käyttöä aikaisemmin ei ollut vastaavasti rajoitettu, on asianomaisella oikeus saada valtion varoista siitä korvaus.

Jollei 1 momentissa tarkoitetusta korvauksesta sovita, on sitä koskeva kanne pantava vireille suoja-alueen sijaitsemispaikan tuomioistuimessa vuoden kuluessa siitä, kun suoja-alueen rajat on laillisesti määrätty, uhalla että oikeus korvauksen menetetään.

Milloin kiinteistö, jolla suoja-alue sijaitsee, on saamisen tahi toistuvan raha- tai tavaratulon kantamisoikeuden panttina, on korvaus, josta edellä tässä pykälässä on säädetty, talletettava ulosotonhaltijalle ja jaettava niin kuin ulosmitatun omaisuuden myyntihinnasta on määrätty. Panttioikeuden haltijalla on talletettuun korvausmäärään yhtäläinen oikeus kuin kiinteistöön. Tallettamista älköön kuitenkaan toimitettako, jos esitetään panttioikeuden haltijan suostumus korvauksen tallettamatta jättämiseen taikka jos korvattavan edun vähäisyyden vuoksi tai muusta sellaisesta syystä haitan ei ole katsottava sanottavasti heikentäneen vakuuden arvoa.

8§

Lääninhallituksen tulee tarvittaessa antaa erityisiä kiinteän muinaisjäännöksen arvoa turvaavia määräyksiä. Sellaiset määräykset voidaan ulottaa koskemaan myös suoja-alueen ulkopuolella olevaa aluetta, mikäli alueen omistajalle tai jollekin muulle ei siitä aiheudu huomattavaa haittaa.

Lääninhallituksen päätös on julkipantava kunnan ilmoitustaululle niin kuin julkisista kuulutuksista on säädetty sekä, milloin se harkitaan tarpeelliseksi, sopivaan paikkaan muinaisjäännöksen läheisyyteen.

9§

Valtiolla on, milloin yleinen tarve sitä vaatii, siihen kuin kiinteän omaisuuden pakkolunastuksesta yleiseen tarpeeseen on säädetty oikeus pakkolunastaa kiinteä muinaisjäännös suoja-alueineen tai sen osa.

10§

Muinaistieteellisellä toimikunnalla on oikeus tutkia kiinteää muinaisjäännöstä, osoittaa sen rajat paaluilla, aidalla tai muilla merkeillä tahi ilmoittaa ne paikalle pannussa taulussa, niin myös kunnostaa muinaisjäännös sekä suorittaa siihen kuuluvalla alueella raivausta ja muita muinaisjäännöksen suojelun ja hoidon kannalta tarpeellisia toimenpiteitä. Muinaistieteellinen toimikunta myös voi määräämillään ehdoilla antaa toiselle luvan muinaisjäännöksen tutkimiseen sekä vastaanottajan suostumuksella luovuttaa toistaiseksi muinaisjäännöksen paikallisen hoidon kunnalle, seurakunnalle tai yhtymälle.

Milloin erityistä syistä on välttämätöntä, voi muinaistieteellinen toimikunta ottaa muinaisjäännöksen tai sen osan haltuunsa toiseen paikkaan sijoitettavaksi ja siellä hoidettavaksi. Nyt sanottu soveltuu myös sellaiseen muinaisjäännökseen tai sen osaan, joka on muurattu tai muutoin yhdistetty rakennukseen tai muuhun rakennelmaan.

Jos joku on kärsinyt vahinkoa 1 tai 2 momentissa tarkoitetuista toimenpiteistä on hänellä oikeus saada siitä valtion varoista kohtuullinen korvaus.

Muinaismuistolain muutoksia

Muinaismuistolaki 7§

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 17 päivänä kesäkuuta 1963 annetun muinaismuistolain (295/63) 7 §:n 3 momentti seuraavasti:

7§

Milloin kiinteistö, jolla suoja-alue sijaitsee, on saamisen tai toistuvan raha- tai tavaratulon kantamisoikeuden panttina, on korvaus, josta edellä tässä pykälässä säädetään, talletettava lääninhallitukseen ja jaettava niin kuin ulosmitatun omaisuuden myyntihinnasta säädetään. Panttioikeuden haltijalla on talletettuun korvausmäärään yhtäläinen oikeus kuin kiinteistöön. Tallettamista ei saa kuitenkaan toimittaa, jos esitetään panttioikeuden haltijan suostumus korvauksen tallettamatta jättämiseen taikka jos korvattavan edun vähäisyyden vuoksi tai muusta sellaisesta syystä haitan ei ole katsottava sanottavasti heikentäneen vakuuden arvoa.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä joulukuuta 1996. Siirtymäsäännökset annetaan erikseen lailla.

Muinaismuistolaki 5§

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 17 päivänä kesäkuuta 1963 annetun muinaismuistolain (295/63) 5§:n 1 momentti seuraavasti:

5§

Jos kiinteä muinaisjäännös suoja-alueineen on määrätty kiinteistötoimituksessa tai lunastettu, on siinä määrättyjä rajoja noudatettava.

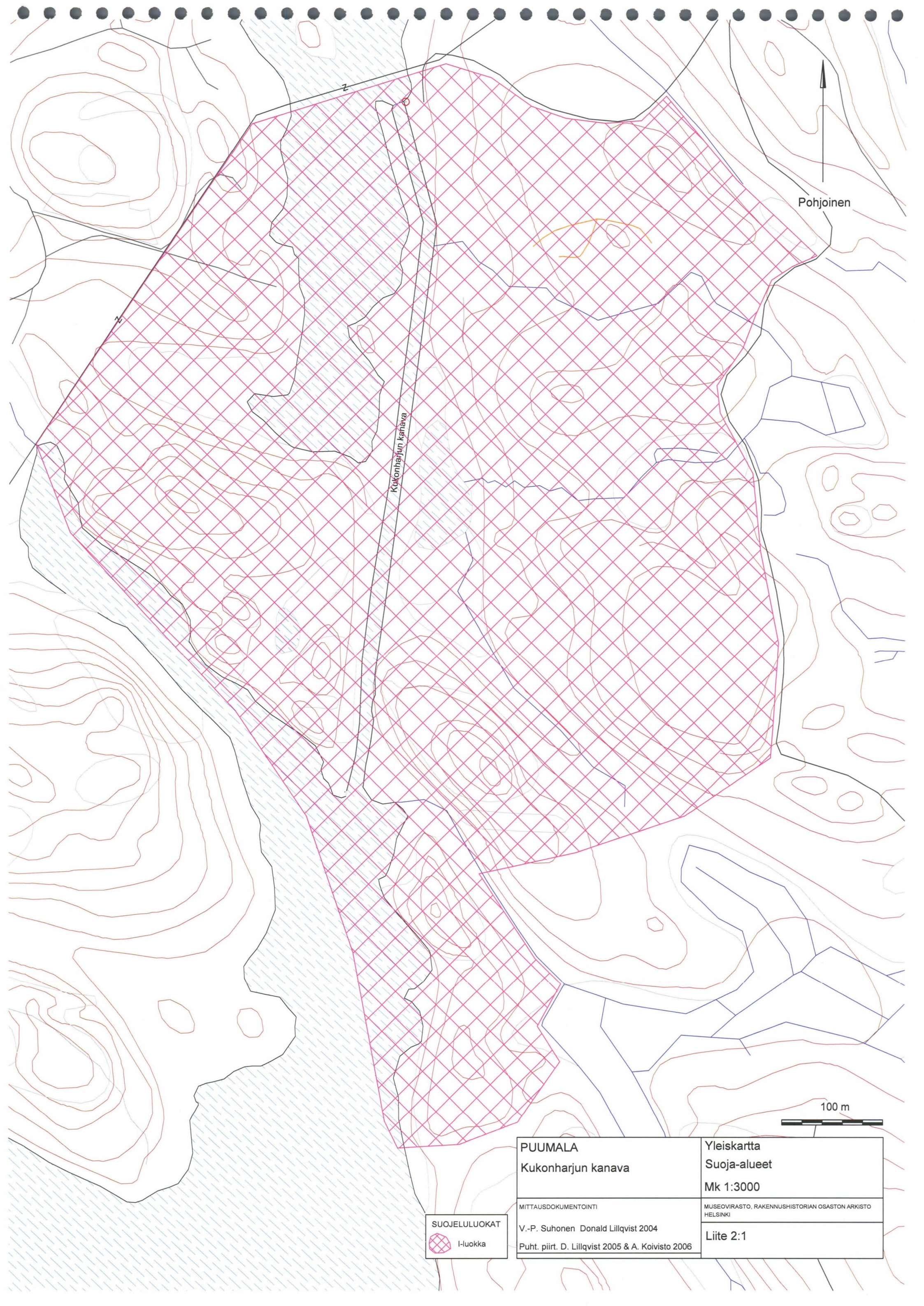
Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1997.

Uusi pykälä

Lisätään 17 päivänä kesäkuuta 1963 annettuun muinaismuistolakiin (295/63) uusi 25a§ seuraavasti:

25a§

Mitä tässä laissa säädetään lääninhallituksesta, koskee alueellista ympäristökeskusta.

Pohjoinen

Kukonharjun kanava

100 m

PUUMALA Kukonharjun kanava	Yleiskartta Suoja-alueet Mk 1:3000
MITTAUSDOKUMENTOINTI V.-P. Suhonen Donald Lillqvist 2004 Puht. piirt. D. Lillqvist 2005 & A. Koivisto 2006	MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO HELSINKI Liite 2:1

SUOJELULUOKAT

 I-luokka

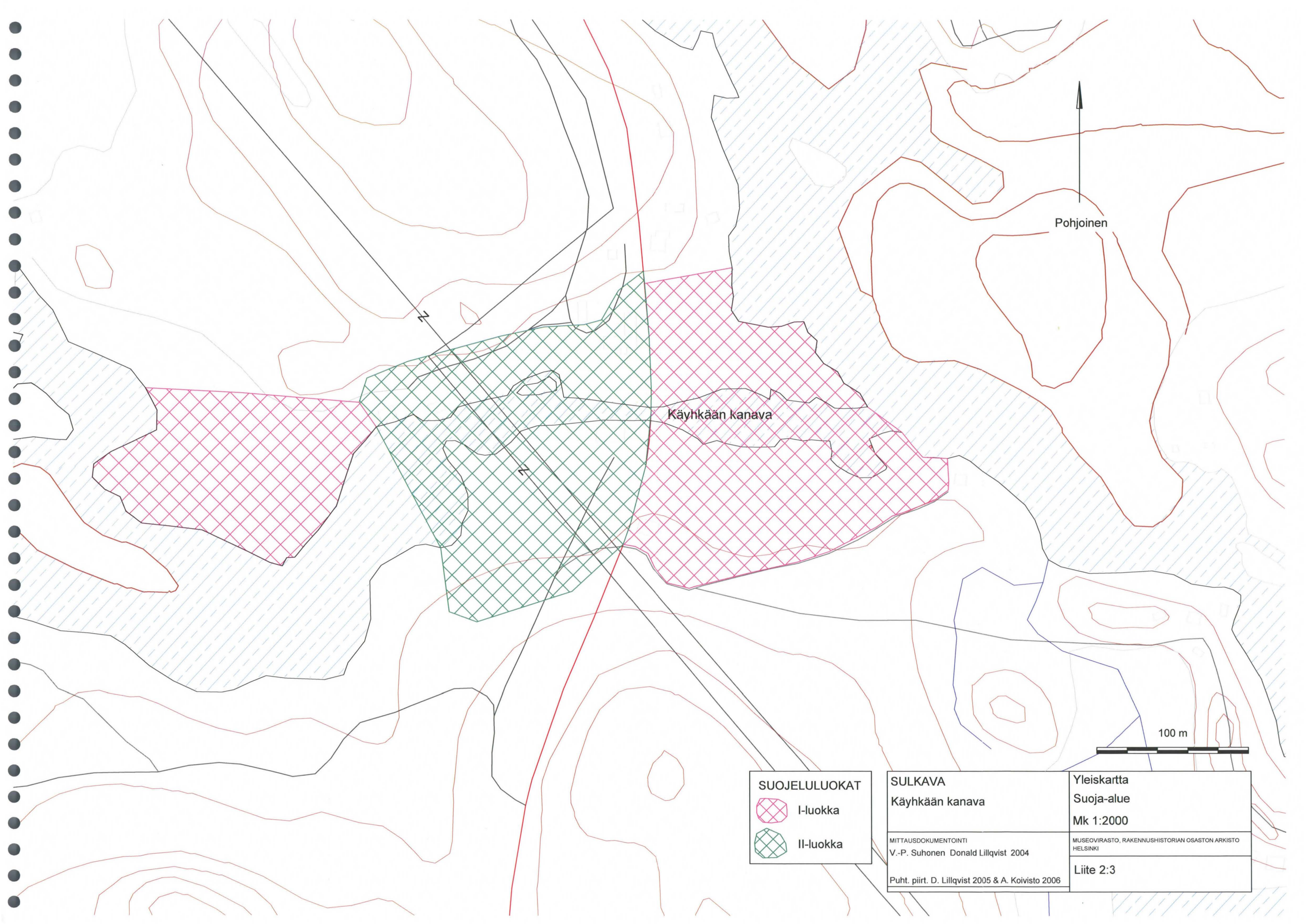
Pohjoinen

Kutveleen kanava

100 m

SUOJELULUOKAT	
	I-luokka
	II-luokka

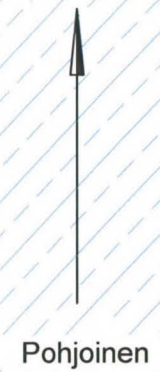
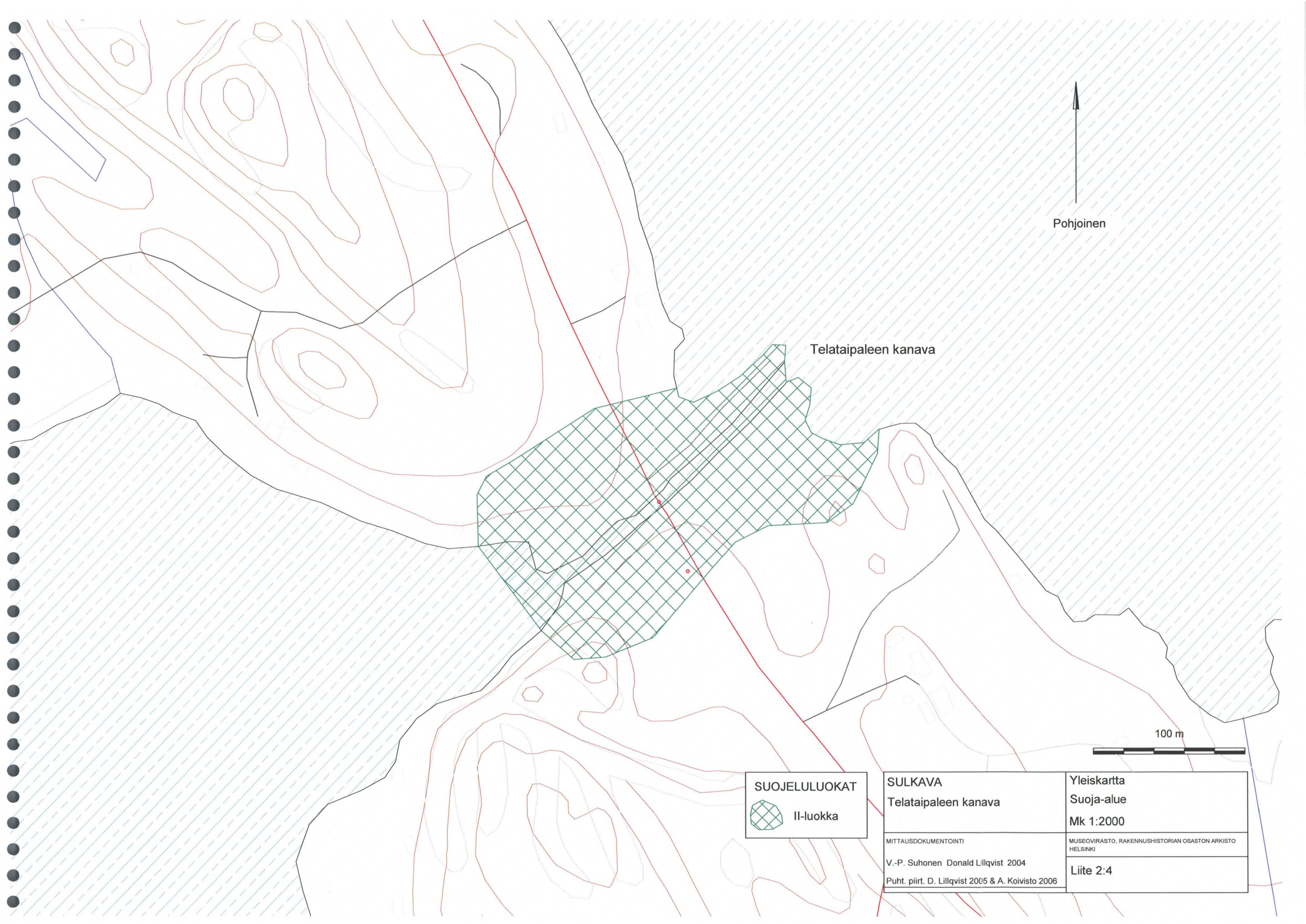
PUUMALA Kutveleen kanava	Yleiskartta Suoja-alueet Mk 1:2500
MITTAUSDOKUMENTOINTI V.-P. Suhonen Donald Lillqvist 2004 Puht. piirt. D. Lillqvist 2005 & A. Koivisto 2006	MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO HELSINKI Liite 2:2

SUOJELULUOKAT	
	I-luokka
	II-luokka

SULKAVA Käyhkään kanava
MITTAUSDOKUMENTOINTI V.-P. Suhonen Donald Lillqvist 2004
Puht. piirt. D. Lillqvist 2005 & A. Koivisto 2006

Yleiskartta Suoja-alue Mk 1:2000
MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO HELSINKI
Liite 2:3

Telataipaleen kanava

100 m

SUOJELULUOKAT

 II-luokka

SULKAVA
Telataipaleen kanava

MITTAUSDOKUMENTOINTI

V.-P. Suhonen Donald Lillqvist 2004

Puht. piirt. D. Lillqvist 2005 & A. Koivisto 2006

Yleiskartta
Suoja-alue
Mk 1:2000

MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO
HELSINKI

Liite 2:4